

Eders Majestäter,
Eders Kungliga Högheter,
Herr talman,
Ärade ledamöter av Sveriges riksdag!

De svenska väljarnas uppdrag åt oss folkvalda var entydigt:

Sverige ska fortsätta att utvecklas som välfärdsnation.

Därför måste barnens villkor, sjukvården och de äldres omsorg gå före stora skattesänkningar.

Därför ska varje reform vara finansierad och politiken präglas av ordning och ansvar.

Därför ska politiken formas i samarbete och samverkan – såväl i som utanför riksdagen. Det är bara så målet kan nås:

Sverige ska vara de många möjligheternas land – inte de stora motsättningarnas samhälle.

* * *

De senaste årens framgångar - en stark ekonomi, hög tillväxt och låg arbetslöshet – bildar en god grund för en offensiv politik.

Målen för den ekonomiska politiken ligger fast. De offentliga finanserna ska uppvisa överskott och inflationen hållas tillbaka. Utgiftstaken ligger fast och ska klaras.

Målet är att 80 procent av befolkningen mellan 20 och 64 år ska vara sysselsatt år 2004. Socialbidragsbehovet ska halveras mellan åren 1999 och 2004.

En fortsatt god ekonomisk utveckling kräver en bred uppslutning kring två stora arbetsuppgifter - båda helt avgörande för vårt lands framtid:

För det första, vi måste göra arbetslivet mänskligare och minska sjukskrivningarna.

Regeringens mål är att halvera antalet sjukdagar fram till år 2008. Parallellt ska antalet förtidspensioneringar varje år minska. Det långsiktiga arbete som inleddes hösten 2001 fortsätter. Treparsntal förs nu mellan regeringen och arbetsmarknadens parter.

Den sjukes rätt till rehabilitering och möjligheter att återgå i arbete ska förbättras. Fler läkare ska bedöma längre sjukskrivningar. Resurser avsätts för ökad samordning mellan sjukvård, socialtjänst, arbetsmarknad och försäkringskassa. Parternas förebyggande arbete stärks, liksom folkhälsoarbetet och företagshälsovården. Kvinnors hälsa och arbetsvillkor uppmärksammas särskilt.

Arbetsgivarna måste bära ett större ansvar vid långtidssjukskrivning. Dålig arbetsmiljö ska kosta - bra premieras. Löntagarnas inflytande över arbetsvillkor och arbetstid måste öka. Heltid ska vara en rättighet, deltid en möjlighet. Unga människor får inte låsas in i otrygga anställningar. Antalet tidsbegränsade anställningsformer ska minska och möjligheten att få tillsvidareanställning ska öka. Anställningstryggheten för föräldralediga stärks.

Äldres, förtidspensionerades och funktionshindrades resurser måste bättre tas till vara. Med fler som arbetar ökar utrymmet att göra arbetslivet bättre för alla. Den offentliga sektorn ska gå före och vara en mönsterarbetsplats.

Den andra stora arbetsuppgiften är att öka de invandrade svenskarnas tillträde till arbetsmarknaden.

Människors vilja till arbete är nationens främsta tillgång. Den viljan måste tas tillvara hos alla om vi ska kunna hålla samman Sverige.

Arbetsmarknadspolitiken förstärks. Resurser satsas på att göra arbetsförmedling och vägledning mer anpassad efter individens förutsättningar. Ett nytt stöd införs för dem som trots lång tid i aktivitetsgarantin inte fått fotfäste på arbetsmarknaden. Undervisningen i svenska förbättras. Former och metoder för värdering av utländsk yrkeskompetens utvecklas. Skyddet mot diskriminering utökas och storstadspolitiken utvecklas.

Samtliga myndigheter, alla kommuner och landsting ska sätta upp mål och utarbeta handlingsplaner för att öka mångfalden och motverka diskriminering vid anställning. Vi vill att privata arbetsgivare gör samma sak.

* * *

Dessa två samhällsproblem – de höga sjuktalen och de många invandrarnas utanförskap – är denna mandatperiods allt annat överskuggande arbetsuppgifter. Ansvaret är gemensamt. Medverkan kommer att behövas från alla aktörer.

Regeringen kommer att bjuda in till två symposier. Vi vill samla företrädare för riksdagens partier, arbetsmarknadens parter, organisationer, nationella och internationella experter, såväl teoretiker som praktiker. Nya idéer, fakta och erfarenheter måste lägga grunden för gemensam handling.

* * *

Den anda av ömsesidig respekt som under senare år har utvecklats mellan företrädare för näringslivet och de fackliga organisationerna är hoppgivande. Bara genom ökat samförstånd kan staten, näringslivet och löntagarnas organisationer ta det helhetsansvar som välstånd och välfärd kräver.

Svenska lagar och regler ska gynna företagande. De så kallade 3:12-reglerna förändras. Fler företag ska behandlas generöst vid generationsskiften. Finansieringsmöjligheterna för nya och växande företag förbättras. Konkurrens och export främjas, karteller bekämpas. En ny innovationsstrategi utarbetas.

Sverige är ett litet land, beroende av världen utanför. Det har skapat en öppenhet och nyfikenhet på det annorlunda och nya som är en framgångsfaktor. Kombinationen av traditionella näringar och nya kreativa branscher som IT, bioteknik och upplevelseindustri ger goda tillväxtmöjligheter.

Ett nationellt centrum för miljöteknikexport etableras. Svenska framgångar på designområdet ger konkurrensfördelar. Ökade satsningar görs på industriell design. Ett svenskt designår 2005 förbereds. Invest in Sweden Agency ges ökade resurser för att attrahera utländska investeringar i Sverige.

Basindustrins villkor ska hävdas, liksom skogsnäringens. De areella näringarna är en viktig tillgång i arbetet för ett utvecklat kretsloppssamhälle.

Ska det vidsträckta Sverige hållas samman, de sociala och regionala klyftorna minskas, krävs en väl utbyggd infrastruktur. Därför kommer investeringar i mångmiljardklassen att genomföras under de kommande åren. Underhållet av vägar förbättras och järnvägsnätet byggs ut. Stockholms-beredningen ges stöd för att lösa trafiksituationen i Stockholmsområdet.

* * *

Herr talman,

Trygga människor vågar. Det är först i trygghet verklig frihet föds.

Det är när politiken stödjer både trygghet för alla *och* tillväxt, som utvecklingen blir som starkast. Så vill vi forma politiken också under kommande år.

- *Grunden till trygghet läggs tidigt. Barnen ska stå främst.*

Barnfamiljernas ekonomi har stärkts med en rad satsningar under senare år. Vi vill under mandatperioden ytterligare höja barnbidragen och införa ett flerbarnstillägg redan från andra barnet. Möjligheterna att förbättra villkoren för ensamstående och studerande föräldrar ses över. Föräldraförsäkringen förbättras.

Barnkonventionen ska efterlevas. En ny strategi läggs fram för att öka konventionens genomslag också på lokal nivå. Stödet för utsatta barn stärks. Mottagandet av asylsökande barn förbättras.

Under mandatperioden tillförs idrottsrörelsen en miljard kronor – under förutsättning att idrottsrörelsen öppnar dörrarna för fler, håller tillbaka avgifterna, satsar mer på flickidrotten, deltar i kampen mot droger och vidgar samarbetet med skolorna.

- *Alla har rätt till en trygg ålderdom.*

En bra äldreomsorg kräver fler anställda. Personalens arbetsvillkor och utbildningsmöjligheter ska förbättras. Missförhållanden får aldrig accepteras. Tillsynen ska skärpas och 100 nya äldreskyddsombud anställas.

Maxtaxan i äldreomsorgen och högkostnadsskyddet inom tandvården har förbättrat ekonomin för många äldre. Vid årsskiftet höjs pensionerna med 300-600 kronor per månad för de allra flesta pensionärer med låg pension. Från och med 2003 införs ett äldreförsörjningsstöd som ska garantera alla som bor i Sverige och som har fyllt 65 år en skälig levnadsnivå.

Förmånerna till efterlevande förbättras. Inkomstprövningen av änkepensionerna avskaffas den 1 januari 2003. Omställningspensionen görs mer generös.

- *Bättre sjukvård, fler anställda och kortare köer.*

Så kan målen för sjukvårdspolitiken under de närmaste åren sammanfattas. Sjukvården ska omfatta alla, betalas gemensamt och fördelas efter behov. All offentlig sjukvård ska följa samma regler. Privata försäkringsbolags kunder ska inte få förtur till den vård som är gemensamt finansierad.

Under de närmaste fyra åren tillförs sjukvården ytterligare 20 miljarder kronor. Fler kan anställas och kvaliteten öka. En nationell vårdgaranti införs. Dialogen mellan alternativmedicinen och skolmedicinen ökas. Om samhällsekonomin så tillåter tas ett första steg mot ett högkostnadsskydd i tandvården för alla under mandatperioden. Hindren för funktionshindrades delaktighet i samhällslivet måste rivas.

En solidarisk utjämning mellan kommuner och landsting ska säkerställa att kvaliteten på välfärden är hög och jämn i hela landet. Kommuner och landsting med negativ befolkningsutveckling ges fortsatt stöd. Regeringen kommer att särskilt följa utvecklingen i Stockholms läns landsting med tanke på den förra majoritetens ovilja att följa av riksdagen fattade beslut.

En parlamentarisk utredning tillsätts i syfte att se över uppgifts- och ansvarsfördelningen mellan de olika nivåerna i samhällsorganisationen.

- *En bra bostad till en rimlig kostnad är en social rättighet.*

Minst 120 000 nya bostäder behöver byggas under mandatperioden.

Vi vill sänka byggmomsen för äldreboende, studentbostäder och mindre hyresbostäder. Hyror i nyproducerade lägenheter ska hållas tillbaka. Konkurrensen på byggområdet ska stärkas. Utbyggnaden av högskoleplatser kopplas till krav på kommunerna att tillhandahålla bostäder för studenter. Kommuner som bygger hyresbostäder premieras.

- *Narkotikan måste bekämpas.*

Vi måste alla dela ansvaret. Mitt ibland oss skördar narkotikan offer. Många gånger är det unga människor som fastnar i missbruk. Ambitionen är entydig: De som börjar missbruka måste bli färre, och de som slutar måste bli fler.

Fler drogfria mötesplatser och starka nätverk behöver skapas för ungdomar. Missbrukarvården ska stärkas. Den nationella narkotikasamordnaren ges ökade resurser. Särskilda satsningar på vård och behandling görs i storstäderna, där de flesta tunga missbrukarna och de stora grupperna hemlösa finns. Antalet platser på de särskilda ungdomshemmen utökas.

- *Där narkotika finns, frodas ofta kriminalitet.*

Under mandatperioden utbildas 4 000 nya poliser. Gränskontrollen skärps. Insatserna mot den internationella organiserade brottsligheten vidareutvecklas.

Rättsväsendet ska moderniseras och tiden mellan brott och lagföring kortas. Insatserna för att göra kriminalvården narkotikafri utökas. Skyddet för utsatta kvinnor och barn förbättras. Unga flickor som lever under hot eller tvång ska få ett bättre stöd. Skärpt lagstiftning rörande besöksförbud och sexualbrott läggs fram under nästa år.

* * *

Framtidens kunskapssamhälle grundläggs i dagens förskola.

Maxtaxan är införd. Den 1 januari 2003 införs den allmänna förskolan för alla barn från 4 års ålder. Ytterligare 6 000 förskollärare och barnskötare ska anställas så att barngrupperna blir mindre och kvaliteten höjs.

Alla skolor ska vara bra skolor. Regeringens skolsatsning ska ge 15 000 nya lärare och andra specialister i landets grundskolor. Kvalitetsgranskningen förbättras. Utbildningen för elever i segregerade områden förstärks. Skollagen reformeras och elevens rätt stärks. Vi ska lagstifta om förbud mot diskriminering och sexuella trakasserier i skolan. Arbetsmiljölagstiftningen ses över utifrån ett elevperspektiv.

Läsning prioriteras. Skolbiblioteken ges ökat stöd för bokinköp. Antalet skolbibliotekarier och läspedagoger ska öka. Idrott och fysisk aktivitet för alla barn ska bli en naturlig del skolvardagen. Matematiken stärks på alla nivåer – från förskola till högskola.

Under mandatperioden reformeras gymnasieskolan. Fler elever ska nå kunskapsmålen och slutföra sin utbildning. Vuxenutbildningen görs mer tillgänglig och flexibel. Nätuniversitetet öppnar möjligheter för fler att studera på högskolan.

Den högre utbildningens internationella konkurrenskraft stärks. Forskningens frihet garanteras och grundforskningen stöds. Fler ska gå vidare till forskarutbildning. Spetsutbildningar skapas inom industriell design. Satsningarna på biovetenskap och

bioteknik fortsätter. Ytterligare högskolor ska prövas mot högt ställda krav för att utvecklas till universitet.

* * *

Kunskap är makt, det är en vedertagen tes.
Men också kultur är makt.

Vi behöver alla ha tillgång till uttrycksmedel - ett rikt språk att uttrycka känslor och uppfattningar med, kanske förmågan att sjunga, spela, måla, dansa.

Men vi behöver också någon som lyssnar. Vi behöver varandra, att dela upplevelser med och att bryta uppfattningar mot. Så hjälper vi varandra till djupare insikter.

Jag lånar orden av Leo Tolstoj:

”Att framkalla hos sig själv en känsla man en gång har upplevt, och så med hjälp av rörelsen, linjer, färger, toner eller ordbilder medvetet uttrycka denna känsla så att andra upplever den på samma sätt – det är den form av mänsklig aktivitet vi kallar konst.”

Det finns säkert tusen sätt att beskriva det på.
Det finns ett säkert sätt att berika ett samhälle – genom att satsa på kulturen.

Kulturen blir ett viktigt reformområde under förestående mandatperiod.

Fortsatta satsningar görs på svensk film, dans och musik. Vi vill lyfta fram arkitektur, form och design som en gemensam angelägenhet för alla. Det internationella kulturutbytet ska vidgas. Insatserna för invandrarnas kultur ökar. Sveriges många arbetslivsmuseer stöds i en särskild satsning för att bevara industriarvet.

Barnkulturen ges ökat stöd. Ett internationellt barnbokspris till Astrid Lindgrens minne inrättas. Fri entré införs på statliga museer.

* * *

Framför mig, i denna kammare, sitter världens mest jämställda parlament.

Över detta bör vi vara stolta, men inte nöjda.
Sverige är fortfarande långt ifrån jämställt.

Regeringen kommer under mandatperioden att skärpa integreringen av jämställdhetsperspektivet på alla politikområden. En nationell handlingsplan för ökad jämställdhet läggs fram under året.

Den nya jämställdhetslagen kräver att osakliga löneskillnader kartläggs och åtgärdas inom tre år. Utfallet av lagskärpningen ska analyseras noga. Om så krävs, är vi beredda att skärpa lagen ytterligare.

* * *

Herr talman,

Jag vill att vi bygger det gröna folkhemmet.

Miljöpolitiken rör på djupet frågor om ansvar och moral.
Det handlar om framtiden, om våra barn och nya generationers livsvillkor.

Sverige ska fortsätta att vara ett föregångsland i omställningen till hållbar utveckling.
Regeringens övergripande mål för miljöpolitiken är att till nästa generation kunna lämna över ett Sverige där de stora miljöproblemen är lösta.

De beslut som fattades vid världstoppmötet i Johannesburg förpliktar. Klimatpolitiken kommer att prioriteras, nationellt och internationellt. De svenska utsläppen av växthusgaser ska minska med minst fyra procent till 2010. Den gröna skatteväxlingen fortsätter. Ändrade skatteregler införs för att främja utvecklingen av alternativa drivmedel. Konkurrenskraftiga villkor för biodrivmedel skapas 2003.

En överenskommelse förbereds med industrin om en långsiktig strategi för den fortsatta omställningen av energisystemet. En prövning görs av villkoren för stängning av Barsebäcks andra reaktor.

Gift- och oljeutsläpp, övergödning och rovfiske hotar havens ekosystem.
Havsmiljöfrågorna ges en central roll i miljöpolitiken. EU:s fiske- och jordbrukspolitik måste reformeras.

Svenskt jordbruk är konkurrenskraftigt och kan tillvarata den potential ökad efterfrågan på ekologiska livsmedel utgör. Den nya djurskyddsmyndigheten ges utökade befogenheter. Kampen mot kemikalier fortsätter. Fler skyddsvärda skogar bevaras genom statliga skogsinköp. En särskild satsning görs på kommunal naturvård.

Världsmarknaden för miljöteknik växer snabbt. Vinstmöjligheterna är mångdubbla.
Ökade satsningar på teknikutveckling och teknologiutbyte kan både lösa globala miljöproblem, främja svensk industri och driva på tillväxten till förmån för välfärd och rättvisa.

Fortfarande pågår en ohållbar utveckling. Den går att vända. Det går att bygga ett grönt folkhem som går före. Men det kräver att alla är med och delar ansvaret.

* * *

Herr talman,

Sveriges röst är stark och respekterad över världen. Vi är aktiva i FN, EU och andra internationella sammanhang. Nedrustning, konfliktförebyggande och mänskliga rättigheter, folkrätt och hållbar utveckling, en fri och rättvis handel – det är och ska förbli hörnstenar i svensk utrikespolitik.

Ett drygt år har gått sedan terrorattackerna mot USA den 11 september. En ny tids hot blev verklighet. En global insikt tog form: Alla demokratiska krafter måste samverka för att bevara det öppna samhället. Den internationella kampen mot terrorism ska bedrivas med full respekt för folkrätten, de mänskliga rättigheterna och rättssäkerheten. Exportkontrollen stärks för att förebygga terrordåd.

Sverige är militärt alliansfritt. Den uppgörelse som träffats om Sveriges säkerhetspolitiska hållning ligger fast. Reformeringen av totalförsvaret fortsätter.

Sverige ska aktivt verka för att EU tar sitt fulla ansvar för en global hållbar utveckling. Globaliseringen måste spridas till fler och skarpa välfärdsklyftor motarbetas. Kampen för global rättvisa är vårt gemensamma ansvar. FN:s mål om halverad världsfattigdom år 2015 måste uppnås.

Under mandatperioden blir utvidgningen av EU ett faktum. Sverige ska driva på för ett beslut före årsskiftet om inträde i Unionen för de stater som är redo. Därmed tas det historiska steget att ena Europa.

Den inre marknaden kommer därefter att bestå av över 450 miljoner konsumenter. Östersjöområdets potential som Europas snabbaste tillväxtområde ska tillvaratas. Medel anslås för att befästa svenskt näringslivs position i området. S:t Petersburgs 300-årsjubileum uppmärksammas. Ryssland ges stöd inför inträdet i WTO. Förslag till hur nya EU-länders medborgare ska kunna ges fri tillgång till vår arbetsmarknad från anslutningsdagen presenteras. Integrationsfrågor kommer att stå i fokus när Sverige under 2003 är ordförande för det nordiska regeringssamarbetet.

Under mandatperioden fattas beslut så att enprocentmålet för biståndet nås. Fortsatt skuldavskrivning prioriteras, liksom kamp mot hiv/aids. En ny utvecklingspolitik presenteras under vårriksdagen. En EU-gemensam solidarisk flyktingpolitik på asylrättens och humanitetens grund ska skapas. Asylrätten för den som behöver skydd i Sverige försvaras med kraft.

Arbetet i konventet om EU:s framtid övergår under mandatperioden i en regeringskonferens om ett nytt fördrag. Sverige deltar aktivt i diskussionen om Unionens framtida utformning. Samtidigt som kommissionens ställning och det gemensamma beslutsfattandet på områden som miljö och asyl/migration kan behöva stärkas, bör rådets ställning i EU-samarbetet vara stark. De nationella parlamentens roll bör utvecklas och förstärkas.

Överläggningar mellan riksdagspartierna inleds om datum för folkomröstning om Sveriges deltagande fullt ut i EMU med målet att nå så bred enighet som möjligt.

* * *

Demokratin är vi själva – ingenting annat. Den dag människor vänder demokratin ryggen börjar det öppna humanistiska samhällets sönderfall. Demokratins styrka beror av den samlade viljan hos många att påverka sina liv och villkor.

Än en gång kan vi konstatera ett sjunkande valdeltagande. Det är en varningssignal att ta på yttersta allvar. Så även framryckningen av partier med anti-demokratiska värderingar.

Samtidigt visar preliminära analyser att trenden har brutits i de valdistrikt där särskilda insatser gjorts för att höja valdeltagandet. Likaså syns ett växande stöd för folkvalda institutioner. Det är ljuspunkter att ta fasta på. Inget ansvar faller tyngre på riksdagens ledamöter än att värna demokratin.

I våras fattade riksdagen beslut om en långsiktig handlingsplan för stärkt demokrati. Detta arbete måste intensifieras.

Kampen för demokrati och människovärde, mot rasism och annan intolerans måste ständigt pågå – i vardagen, i diskussion och reflektion. Nästa år öppnar den nya myndigheten Forum för levande historia, med uppdrag att med utgångspunkt i Förintelsen främja det arbetet.

Etablerandet av ett fristående centrum mot rasism och andra former av intolerans ges stöd. De nationella minoriteternas inflytande ska öka. Ett råd för romska frågor inrättas. Under våren anordnas för fjärde året i rad regeringskonferensen Stockholms Internationella Forum.

* * *

Slutligen.

Fyra år av hårt arbete stundar.

I denna kammare kommer demokratins två sidor att manifesteras.

Å ena sidan meningsutbytet: idéernas och värderingarnas brytning mot varandra.

Å andra sidan besluten: kompromisserna och sammanvägningarna.

Så är det, så måste det vara i en levande demokrati.

Stora utmaningar ligger framför oss, men också stora möjligheter.

Vårt åtagande är en politik för välfärd och sysselsättning, driven framåt av teknisk utveckling, modern omställning, delaktighet och minskade klyftor.

Vårt ansvar gäller Sverige, men också den omvärld vi är så beroende av.

Låt oss mötas i en ny anda av samförstånd som bryter ned gränser och hinder, för att tillsammans bygga ett tryggare och starkare Sverige.